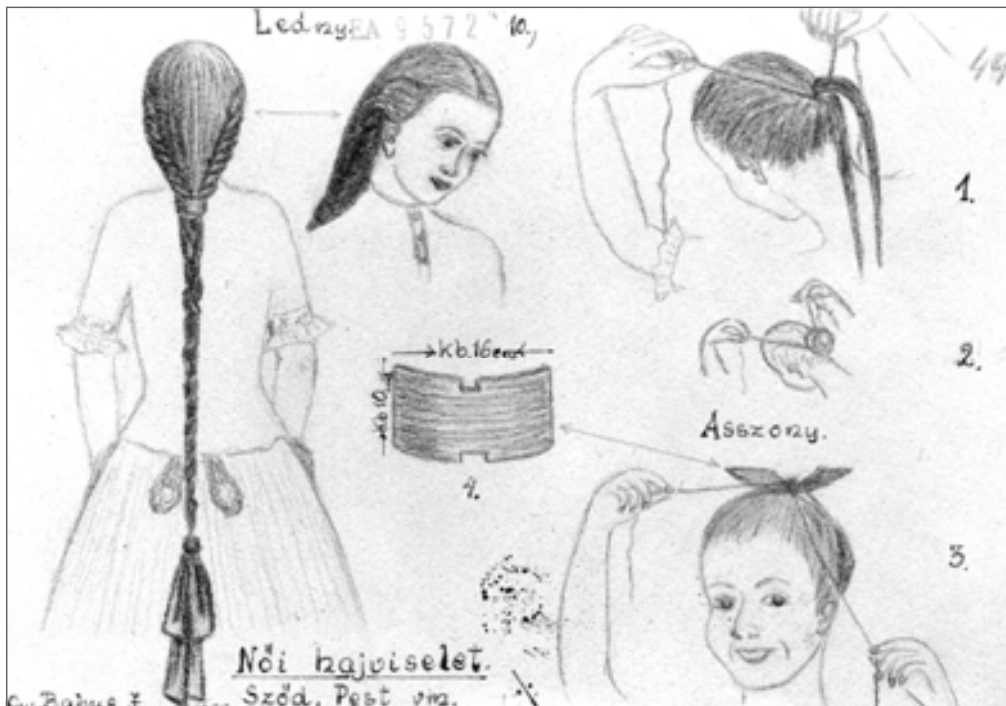

Mitől szítások a sződiek?

A tősgyökeres sződiek bizonyára jól emlékeznek még a „falucsúfolóra”: sződi szítás. Régen vásárokon, piacokon, ma már talán csak a futballpályák mellett hangzik el a sződi emberekre vonatkoztatva ez a kifejezés. Vajon honnan eredeztethetjük ezt a mondást?

A válasz a mára már javarészt elhagyott sződi népviseletben, illetve annak egy darabjában, a főkötőben rejlik. A sződi főkötő (fejkötő) alatt annak alakjának megtartásához: „hogyan szépen álljon”, a leányok a háztartásban használt hagyományos szítából kivágott szítakéreglapot vagy más néven szitadeszka-t használták. Tehát a csörögi hegyről a bíróválasztáskor legurított szita helyett (aki elkapja, az lesz a község bírója) ez a sződi szítások elnevezés hiteles alapja.

A népviseletet városi, polgári viseletre lecserélő sződi asszonyok, az úgynevezett „kivetkőzés” során az 1950-es években legkorábban a főkötő

viseletét hagyták el, mivel elkészítése nagyon munkaigényes volt. Maga a „kivetkőzés” magyarázata egyszerű: a munkába járáshoz kényelmesebb volt az új módi, kevesebb idő állt rendelkezésre a népviselet elkészítésére, mint korábban, valamint a fővárosban lenéztek a cselédnek hitt sződi lányokat. A férfi-

ak viselete már korábban városiasabb, „urasabb” lett (pl.: az 1910-es években elhagyták a bőszárú gatyát és az 1950-es évektől a csizmát cipőre cserélték).

Az 1950-es évekig a fiatal lányok a hajukat simán hátrafelé fésülték. Hátul nyaktól 10-15 cm-rel lejjebb kezdték a fonást.

Egy copfba fonták be a haját, amit hátrafelé eresztve viseltek. A copf végébe szalagból csokrot kötöttek. Az asszonyok kerek kontyba tűzték fel a két copfba font haját. A konty a fej hátsó részén helyezkedett el. Az idősebb asszonyok „szítás kontyba” tűzték fel hajukat. Ilyen szítás kontyot 1957-ben végzett etnológiai adatgyűjtés során már csak 2-3 asszony viselt. A főkötőn kívül tehát a szítás kontyban is megjelent a rostakáva vagy másnéven szitadeszka (tótul: doszk), mint merevítő alkalmazása.

Ma már megmosolyogtató, de néhány évtizede a legényektől még verést kapott az, aki a sződieket ezzel a „falucsúfolóval” illette. Manapság a falu hírért az autentikus Kárpát-medencei néptáncokat előadó, Sződi Szita Táncegyüttes öregbíti.

A paraszti kultúrában sok változást hozó 20. században ugyan átalakult az öltözködés, de a sződiek csúfnévükben maradtak szítások.

Volentics Gyula

